

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., po jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se za 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo uljudno vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času ponové, da pošiljanje ne preneha.

„SLOVENSKI NAROD“

velja za Ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za vse leto	13 gld. — kr.
„ pol leta	6 „ 50 „
„ četrt leta	3 „ 30 „
„ jeden mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za vse leto	15 gld. — kr.
„ pol leta	8 „ — „
„ četrt leta	4 „ — „
„ jeden mesec	1 „ 40 „

Upravništvo „Slov. Naroda“.

Sibirska železnica.

Od zadnje velike rusko-turške vojne se Rusija posebno zanima za Azijo. Poslala je tjakaj nekaj najboljših svojih ljudi, da utrdijo njene postojanke in razširijo njeno ozemlje. Njih prizadevanje ni bilo zaman. Vedno dalje se je pomikala ruska meja proti Afganistanu, naposled se je celo za trgovstvo važna zelenica Merv utelesila velikemu ruskemu carstvu.

Čim bolj pa Rusija razteza svoje meje, tem težje jih je varovati. Za neposredno prihodnost naloži si vsakokrat na pleča novo butaro. Zato pa mora gledati, da jej bodo novopridobljena posestva res kaj donášala. Zato je pa treba tam pouzdigniti kulturo, da vse storiti, da se koristno upotrebijo prirodna bogastva teh dežel.

Dolgo se je pritoževalo, da se premalo stori za dobro upravo azijskih posestev. Vladali so tam gubernatorji, katerim je za lasten prid bilo pred vsem mari, za ljudsko blaginjo pa nič. Njih gospodarjenje najbolje označuje ruska prislovica: „Bog je visoko, car pa je daleč“, katere so se držali.

Neizmerne daljave mej Sibirijo in Petrogradom so zabranjevale, da razne zlorabe sibirskih činovnikov neso prišle do ušes carske vladi.

Zdaj se kaže, da se bode novejši čas vse premenilo in da se že preobrača na bolje. Že precej časa se v Petrogradu bavi posebna komisija, kako preorganizovati turkestarsko upravo, da bi najbolje ugajala tamošnjim razmeram in ob jednem zagotavljal razvoj te pokrajine. V tej komisiji so zbrani jako umni možje, ki imajo srce za mogočnost ruske države, kakeršen je Ignatjev, ki si je s svojim velikim prizadevanjem nakopal sovraštvo vseh slovanorčev v Evropi. Ta komisija sicer ni končala svojega dela, a pričakovati je dobrega uspeha.

Da se pride slabej administraciji v okom, sklenila je ruska vlada, preskrbeti si dobrih domačih uradnikov za te kraje. Do sedaj so tja odhajali slabši uradniki iz Rusije, ker boljši navadno neso marali tako daleč, kjer je služba težavna in ob jednem je pa njih delovanje premalo vidno. Za carja Nikolaja pa tudi za Aleksandra II. morali so pa tudi zastoj ali pa za neznanost plačo 25 rubljev vsako leto take službe opravljati razni politični izgnanci. Tako je deloval na sibirski meji v Permu in Vjatki v neki pisarni ruski pisatelj Aleksander Herzen, pa tudi več družih se je tako rabilo. Da se pa dobé domače moči, sklenila je vlada v Tomsku, jednem največjih mest Sibirije, ustanoviti vseučilišče, ki bode kmalu dozidano in začelo delovati za pouzdigio in razširjenje kulture mej sibirskimi ruskimi podložniki.

Važnejše nego ustanovitev vseučilišča bode pa gradjenje nove sirske velikanske železnice, ki bode zvezala Evropo s Tihim oceanom in velikim Kitajskim cesarstvom, ter bode najdaljša železnica, kar se jih je še kedaj zidalo.

Ta železnica je pa živa potreba za te kraje. Sibirija namreč ni tako pusta dežela, kakor se navadno misli, temveč njeni srednji in južni kraji so jako rodovitni. Tam so velikanski gozdi, pa tudi dobri travniki in polja. Ko bi se ta zemlja obdelala, postala bi lahko žitnica velikega dela Evrope. Sedaj pa tam ovira razvoj poljedeljstva ravno pomanjkanje cest in železnic, ker se v mnogih krajih

pridelki niti spečati ne morejo, pa tudi pomanjkanje delavnih rok. V vsej azijskej Rusiji biva namreč kakih deset milijonov ljudi, mej tem, ko bi jih lahko živelo več sto milijonov, ako bi se zemlja obdelala.

Ima pa azijska Rusija tudi bogate rudnike zlata, platine in demantov, pa mnogo premoga, kar kaže, da bi se tam lahko razvila tudi velika obrtnija. Železnica, ki se bode tod potegnila, bode oživila te kraje in jih pridobila za omikani svet. Da bode trgovina živahna ni dvojbe, saj že sedaj velike karavane tod prenašajo blago z vzhoda na zapad in narobe.

Gradjenje te železnice se ima kmalu začeti in izvršiti v dvajsetih letih. Vprašanje je samo, kod da se bode zidala. Pred malo dnevi je minister komunikacij predložil carju tri načrte. Severni, Ljubomovski in južni načrt. Misli se, da bodo poslednji potrjen, ker bi šel čez Kazan, ki je veliko in za trgovino važno mesto potem pa držal po jako rodovitnih krajih Sibirije. Ta načrt zagovarja Katkov v svojih jako razširjenih „Moskovskih Vjedomostih“, drugi se pa potegujejo za severni načrt, po katerem bi se zidala železnica čez Ural, in mimo mnogih bogatih rudnikov. Južna proga bi tedaj bolj koristila razvoju kmetijstva, severna pa rudniškim podjetjem.

Omeniti moramo, da tu ne gre za to, katera proga se bode zidala, a le zato, katera proga se bode prej zidala, kajti pozneje se bode zidala tudi druga, premalo bi bila jedna sama železniška proga od zapada proti vzhodu v razprostranej Sibiriji. Da se zidati obe, to se je že večkrat poudarjalo, a želi se, da bi drugo še le zidali, ko bi se Sibirija toliko pouzdignila, da bi lahko sama dala potrebna sredstva.

Ta železnica bode služila za podlago železniške mreži, ki se bode s časom raztegnila po vsej Sibiriji. Zato se pa sedaj tudi mora na to gledati, katera proga bode ugodnejša za razvoj drugih sibirskih železnic. Poleg tega je treba paziti, da se spravi železnica v sklad s povodnimi poti, ki se bode ondu napravili, tako da bodo drug drugega podpirali, ne pa drug družemu škodovali. Baš sedaj se v vladnih krogih v Petrogradu bavijo z načrtom, da bi s prekopi zvezali sirske večje reke. Tudi v

LISTEK.

Knez Serebrjani.

Ruski spisal grof A. K. Tolstoj, poslovenil I. P.)

XXXIII. Poglavlje.

Vrečica Basmanova.

(Dalje.)

Ivan se je obrnil proč.

Basmanov je v obupnosti skočil k svojemu

— Očka! — zavpil je: — poprosi carja, da mi postil življenje hlapcu svojemu! Naj mi nadenejo na glavo parafan, ampak norčevsko obleko! Rad služim carja njega carske milosti!

Pa Alekseju Basmanovu so bila tudi neznana ljudska čuvstva. Bal se je s sočuvstvom k sinu zavleči nase carjevo nemilost.

— Proč, — rekel je in pahnil Teodora, — proč, hudobnež! Kdor kaj namerava proti carju, ni več moj sin! Pojdi, kamor te pošlje njega carska milost!

— Sveti opat, — zaplakal je Basmanov, in plazoč se po kolenih od svojega očeta k opatu: — Sveti opat, prosil za me carja.

Pa opat samega strahú, ni vedel kaj, pobešal je oči na tla in tresel se je z vsem telesom.

— Pusti očeta opata! — rekel je Ivan. — Kadar bode čas, bo že on opravil po tebi mrtvaške molitve.

Basmanov pogledal je okrog s prosečimi očmi, pa povsod je videl le sovražne in prestrašene obraze.

Tedaj se je v njegovem srci zvršila velika premena.

Jasno mu je bilo, da se ne izogne raztezoivanju, ki je bilo hujše od smrti in se je navadno ž njo končalo; razumel je, da nema nič več zgubiti, in to prepričanje mu je povrnilo odločnost.

Ustal je, stegnil se, utaknil roko za pas, in s predrzno porogljivostjo pogledal carja.

— Nadepolni car! — rekel je predrzno, zmahnil z glavo, da bi popravil razkuštrane lase, — nadepolni car! Po tvojem ukazu pojdem v muke in smrt. Dovolj mi izreči poslednjo hvalo za vsa tvoja laskanja! Ničesar nesem nameraval proti tebi, grehe pa imava oba jednake! Ko me popeljejo na morišče, povedal bodem vse na glas pred narodom! A ti, oče opat, poslušaj mojo izpoved! . . .

Opričniki in sam Aleksej Basmanov mu neso pustili nadaljevati. Vlekli so ga ven na dvorišče, in Maljuta je zvezanega posadil na konja in odpeljal v slobodo.

— Vidiš, oče, — rekel je Ivan opatu, — od kolikih javnih in skritih sovražnikov sem okrožen! Prosi Boga zame, nevrednega, da bi daroval dobri konec vsem mojim začetim delom, da bi blagoslovil mene, grešnega, in mi pomagal izruvati korenino izdaje!

Car je ustal, prekrizal se pred svetimi podobami in šel k opatu, da ga blagoslovi.

Opat in vsi menihi so ga spremili za ogrado, kjer so čakali carski konjarji z bogato opravljenimi konji; še dolgo po tem, ko se je car skrtil v oblaku prahú in se ni več slišal ropot konjskih kopit, so menihi stali, povešali oči ter se neso upali uzdigniti glav.

XXXIV. Poglavlje.

Norčevski kaftan.

Baš tedaj sta k Morozovu, ki je po carjevi volji ostal v slobodi, prišla dva stolnika s povabilom k carskemu obedu.

Ko je Družina Andrejevič prišel v dvorec, so že sobane bile polne opričnikov, mize pogrnene, in sluge so v dragih oblekah pripravljali jedi.

Ko je bojar malo ogledal okrog, videl je, da razen njega, ni nobenega zemskega bojarja, bilo mu je jasno, da mu car skazuje posebno čast.

Merv so že poslani ruski inženirji, da se bodo začeli graditi kanali.

Kako važna, da bode za poljedelstvo ta železnica, kaže to, da je v Sibiriji v jedne samej guberniji, v Samarskeji namreč, nad 7 milijonov desetih rodovitne zemlje, ki se more primerjati z Lombardijo, tako zemljo pa imajo vsi kraji južne Sibirije od evropske do kitajske meje.

V Mervu, Turkestanu je pa Rusija pridobila mnogo krepkih ljudi, ki bi se dali izvežbati v dobre vojake, zlasti dobre jezdece, ter pomnožiti sedanje ruske kozaške polke. Da pa bode Rusija te ljudi moglo postaviti na bojišče, treba je dobre zveze s temi kraji. To svedoči, da bode razvoj sibirskih železnic imel za rusko državo velik vojni pomen. Ravno tako bode Rusija po sibirski železnici lahko hitro poslala svoje čete na kitajsko mejo, ako bi jej od tam grozila kaka nevarnost.

Zboljšanje občil v Sibiriji, zlasti pa železnic in brzojavov ter dobro urejenje pošt bode pa tudi imelo kaj dober upliv na zboljšanje administracije. Približno bode te pokrajine Petrogradu, to je vse vesti bodo od tam hitro dohajale tudi Petrogradskim vladnim krogom na uho. Uradniki se ne bodo več upali zanemarjati svojih dolžnostij, češ car je daleč.

Poleg proge čez Kazan morala se bode pa kmalu graditi druga proga do Uralskih rudnikov, četudi se ne podaljša tako hitro v Sibirijo. Tam se dobiva mnogo železa, ki pa jako težko in počasi prihaja v Rusijo. Ko bi bila ta zveza gotova, lahko bi Rusija za vse stroje, relse (schiene) pri železnicah po ceni dobivala železo iz teh zavodov, ravno tako tudi za vojne potrebe. Sedaj je pa bilo rusko vojno oskrbstvo mnogo potov prisiljeno iz inozemstva kupovati tope, krogle itd. kajti iz Uralskih fužin jih ni moglo dobiti ob pravem času. Naglost je pa zlasti v vojni jako važna.

Nikake dvojbe ni, da bode zboljšane komunikacije privabile mnogo kolonistov v te kraje. Marsikdo se bode rajši semkaj preselil, kjer bo lahko dobil rodovitne zemlje zastonj ali pa jako po ceni, kakor bi se pa podajal v Ameriko. Za Slované, kateri morajo zapustiti svojo domovino, bode pa to še posebno ugodno, ker se ne bode treba bati, da bi se pod ruskim žeslom raznarodili. Neobdelane planjave se bode spremenile v žitna polja, vzdignile se bodo tovarne oživele se bode trgovina. Na vzhodnih obalah Sibirije se bodo ustanovila pristanišča, že sedaj se poudarja po ruskih listih, da mora Rusija gledati na to, da prisvoji kak otok v Tihem morju za pristanišče ruskim ladijam. V roke Sibircev bode prešla tedaj trgovina tod po mokrem in po suhem in uresničile se bodo besede znamenitega ruskega pisatelja, ki je rekel, da bode Sibirija „Zjedinjene države prihodnosti.“

Umestna primera.

Sedaj, ko je deželna hranilnica kranjska nemško ljudsko šolo v Ljubljani spravila tako rekoč na dnevni red in je mestni zastop Ljubljanski jednoglasno protestoval proti temu naklepu, zdi se nam posebno umestno spominjati se, kako je nižjeavstrijski deželni šolski svet ravnal s prošnjami štirih nižjeavstrijskih občin, ki imajo po večini česko pre-

In oglašili so se dvorski zvonovi, zatrobile so trombe in Ivan Vasiljevič je s prijaznim prikupljivim obrazom prišel v sobano v spremstvu Čudovskega, arhimandrita Levkija, Vasilija Grjaznega, Alekseja Basmanova, Borisa Godunova in Maljute Skuratova.

Ko je odzdravil na vse pozdrave, usel se je na svoje mesto, in vsi opričniki so se useli po svojih činih, ter ostalo je le jedno samo mesto prazno, nižje od Godunova.

— Usedi se, bojar Družina! — rekel je prijazno car in pokazal na prazno mesto.

Obraz Morozova je zarudel.

— Car, — rekel je, — kakor se je ravnal Morozov vse življenje, tako se bode do smrti. Prestar sem že, car, učiti se nove običaje. Naloži name zopet svojo nemilost, spodi me izpred svojih očíj, — a nižje od Godunova ne bodem sedel!

Vsi so se osupnjeni spogledali. Pa car je najbrž že pričakoval takega odgovora, kajti njegov obraz ostal je miren.

— Boris, — rekel je Godunovu, — dve leti je tega, ko sem jaz za ravno tak odgovor prisilil bojarja Družino, prikloniti se ti z glavo. Pa vidi se, da je sedaj čas spremeniti običaj. Tedaj mi ne bomo več zapovedovali zemskim, a ti bodo nam! Tedaj že v svojej hiši ne bom gospodar! Moral bodem, revež,

bivalstvo in ki so na temelju članka XIX. drž. osn. zakona in §. 12 drž. šolskega zakona prosile za uvedenje českega kot učnega jezika v ljudsko svoje učilišče.

V teh občinah razdelé se prebivalci sledeče po svoji narodnosti:

	Českíh prebivalcev	Nemških prebivalcev
Občina Rottenschachen broji	1628	171
„ Schwarzbach	619	32
„ Witschkoberg	394	15
„ Gundsachsen	287	31
Skupaj torej	2928	249.

In vender je pouk v ljudskeji šoli imenovaní občin povse nemšk. Da so te občine za uvedenje materinščine v svoje ljudsko učilišče prosile, bile so popolnem opravičene. No, kaj je storil nižjeavstrijski deželni šolski svet? On je, kakor je to se ve da zahtevala nemška pravicoljubnost, prošnje teh občin dosledno odbil, in tako moralo je ostati pri nemškem učnem jeziku. Imenovaním občínám ni preostalo drugega, nego prositi državni zbor, naj on odpravi to krivico. Peticijo predložil je drž. poslanec Tališ, šolski odsek državnega zbora pa jo je odstopil vladi, da ravna z njo po obstoječih zakonih. Menda ni dvombe, da bode c. kr. vlada imenovaním občínám ustregla.

Sicer je, kakor to 962. priloga k sten. zapisniku državnega zbora pové, v jednacihi slučajih čestokrat razsodilo državno sodišče. Slovanskim občínám na Nžje Avstrijskem z imenom Ober-, Unter-Themenau in Bischofswert je tudi deželni šolski svet nižjeavstrijski določil nemški jezik kot učni. Vsled pritožbe je celo ministerstvo to nepostavno določbo potrdilo; državno sodišče pa je z razsodbo 21. aprila 1877 št. 91 obe določbi kot nepostavni zavrglo, rekoč, da se z njimi krši član XIX. drž. osn. zakona. Ravno tako razsodilo je državno sodišče o pritožbi občine Feldsberg, ki je tudi po večini prebivalstva slovanska.

Morda utegnejo ti kratki podatki komu biti v pouk!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. julija.

Volitve v kmetskih občinah za moravski deželni zbor neso za Čebe nič posebno veselo izpale. Več njih kandidatov je propalo. Pridobili so samo jeden mandat na novo, tako da imajo sedaj 23 mandatov, poprej so jih namreč imeli 22. Pričakovati je bilo, da bodo pridobili več mandatov, ko vsaj uradni aparat ne bode za nemške poslance deloval. Mi sicer ne vemo, kako je bilo v tem oziru, a skoraj gotovo je, da nekateri uradniki nemškega mišljenja neso ostali nevtralni pri volilnih agitacijah, ko so videli, da vladi manjka vsake energije, ali pa da skoraj rajši vidi, da so izvoljeni Nemci, ker nje listi tako proslavljajo kompromis v moravskem veleposestvu, ki ni drugega kakor zagotovilo, da Čehi ne dobé večine.

Vsled sklepa českega deželnega zbora sklicana enkéta za ustanovljenje in vzdrževanje obrtnih šol je končala svoje delo. Sklenilo se je priporočati, da se sklene za take šole poseben deželen zakon, in vsako leto za nje dovoli neka svota iz deželnega zaklada. Ko bi pa ta načrt ne bil odobren v dežel-

pobrali svoje reči in pobegniti s svojimi ljudmi! Radi bi me pregnali od tod, kakor berača, kakor so me iz Moskve pregnali!

— Car, — rekel je krotko Godunov, hoteč osvoboditi Morozova, — nam ni soditi o mestih, a tebi. Stari ljudje se trdo držé starega običaja, ne jezi se tedaj na bojarja, da pomni razrede. Če dovoliš, car, usedem se nižje od Morozova; pri tvojej mizi so vsi sedeži dobri!

In dvignil se je, kakor bi hotel ustati, pa Ivan ga je zadržal.

— Bojar je res star! — rekel je hladnokrvno, in zmernost njegova vzlic javne nepokoršine osupnila je vse. Vsi so čutili, da se pripravlja nekaj nenavadnega, pa ni bilo moč uganiti, kako se pokaže carska jeza, približanje katere je kazal lahek nemir na njegovem obrazu, podoben oddaljenej nevihti.

Vsem so se prsi stiskale, kakor pred bližajočim se viharjem.

— Da, — nadaljeval je mirno Ivan, — bojar je res star, a njegov um je še mlad. Kako se on rad norčuje. Jaz tudi ljubim burke, in v dela in molitve prostem času ne zaničujem veselja. Pa od kar mi je umrl norec Nogtev, ni nikogar, da bi me zabaval. Kakor vidim, ugajal bi Družini ta posel, obetal sem mu že, da mu ne bodem odtegoval svoje

nem zboru, priporočila je enkéta, da se za prihodnje leto dovoli tem šolam 20 000 gld. deželne podpore.

Hrvatski sabor je konečno rešil budget. Včeraj je pri debati o izrednih stroških grajal Bartolović način porabe preostankov. Mihalović je pa zagovarjal predlogo. Starčević je zopet z ostrimi izrazi napal bana in večino. Potem je govoril poročevalec in vsprejela se je predloga za podlago podrobnej debati.

Vnanje države.

Kakor smo že poročali, snide se bolgarsko narodno sobranje 6. julija v Trnovem. Bolgarski brez se bode iz Varne podal tjskoj, da otvori zasjedanje. Ministerstvo bode takoj stavilo vprašanje zaupanja, in ako ne dobi večine, bode odstopilo. Ministerski predsednik sedaj skuša napraviti kompromis s konservativci, ako se ne posreči, poklican bode vodja radikalcev Karavelov, da sestavi novo ministerstvo.

Francoska zbornica je zavrgla pri posvetovanji o reviziji ustave dostavek Floquet-Gobletu, da bi se kar določile točke, ki se imajo revidovati brez omejenja akcije kongresa, s 290 proti 235 glasom. Ministerski predsednik Ferry protivil se je temu predlogu, in poudarjal, da je vladni načrt bistveni del ministerskega programa, in vlada bi ne mogla nadaljevati svojega dela, ako jej zbornica ne zaupa.

Estropovo ministerstvo na Danskem še nikakor ne misli odstopiti, četudi je propalo pri volitvah. To ministerstvo je 1876. leta prvi pot razpustilo narodno zastopstvo, ker ni hotelo dovoliti sredstev za neke vojaške projekte. Pri novih volitvah 3. januarja 1879 pridobilo je sicer 8 glasov, a vender je bilo v zbornici še 66 opozicijsalcev in 35 vladnih privržencev. Pri prvih volitvah 1881 zgubilo je dva mandata in pri drugih volitvah istega leta pa 6 mandatov. Sedaj je pa opozicija še močnejša, a vender se Estrop ne gane s svojega mesta.

Holandaska vlada je že izdelala regentski zakon, ako umerje kralj, predno bode kraljičina polnoletna. Kraljica Ema bode dobila regentstvo. Regentski svet bode pa sestavljen iz podpredsednika državnega svetnika, van Reenena, državnega ministra in bivšega ministra vnanjih zadev grofa Lyndena van Sanderburgta, upravitelja kraljevih posestev, barona Schimmelpennineka vander Oye.

Norveški Storting izrekel se je s 84 proti 25 glasom, da se bodo državni svetniki smeli udeleževati njegovih sej.

Angleška spodnja zbornica je vsprejela Göschenov predlog, da sedaj ni umestno obravnavati o grajalnem predlogu s 190 proti 148 glasom. To je zmaga Gladstonova.

„Journal de St. Pétersbourg“ ponatisnil je članek francoskega časnika „République Française“, kateri kritizuje sestavo egiptovske kontrolne komisije, in trdi taka sestava nikakor ne predstavlja Evrope. Če tudi ruski list ne pristavi nobenega komentara tem izjavam francoskega časnika, a že iz tega, da ga je ponatisnil, da se sklepali, da Rusiji taka sestava kontrolne komisije ne ugaja.

Dopisi.

Iz Krškega okraja 30. junija. [Izv. dop.] Običajne letne okrajne učiteljske skupščine so pred durmi. Povsodi se razpravljajo navadne „pedagogično-didaktične točke“. Vsacega pravega učitelja — posebno takega, ki je daleč zunaj na deželi mej prostim ljudstvom — celo leto delujoč, kot pedagog v pravem pomenu besede v prosep svojega milega mu naroda, — veseli videti svoje drage sobrate. Vsaj vemo, kako prijetno dé človeku, kadar je v

milosti, za to ga postavim za svojega prvega norca. Dajte semkaj Nogteva kaftan in oblecite ga bojarju.

Carjev obraz postajal je nemirnejši, pa njegov glas ostal je miren, kakor poprej.

Morozov je obstal, kakor bi ga bila zadela strela. Njegov zarujavel obraz je pobledel, kri mu je šinila k srcu, oči so se zabliskale, in obrvi so se tako grozno zježile, da se je njegov obraz še Ivanu Vasiljeviču zdel strašen. On ni mogel verjeti svojim ušesoma; dvojil je, ali car res hoče onečastiti javno njega, Morozova, ponosnega bojarja, katerega zasluže in stari pogum bili so že davno znani vsem?

Stal je molčé in upiral negibljivi in vprašujoč pogled v Ivana, kakor bi pričakoval, da se ta premisli in nazaj vzame svojo besedo. Pa Vasilij Grjaznoj je na carjevo znamenje ustal izza mize in šel k Družini Andrejeviču, držeč v rokah pisani kaftan, polbaržunast in pol raševinast, z mnogimi zvoncei.

— Obleci, bojar! — rekel je Grjaznoj: — veliki car ti daruje kaftan svojega pokojnega norca Nogteva!

— Proč! — vskliknil je Morozov, in pahnil proč Grjaznega, — ne dotikaj se, opričnik, bojarja Morozova, katerega prednikom so služili tvoji predniki za pesarje in hlapce!

(Dalje prih.)

družbi svojih prijateljev in kolegov, kajti le s temi je moč zaupno in prijateljsko občevati! Kako hitro mine že težko pričakovani dan skupnega sebranja mej prijateljskimi pogovori, tikajočimi se obnega napredka v narodnem šolstvu — pa tudi v obče slabega in težavnega učiteljskega stanja. Smelo smem trditi, da je Kranjska mej tistimi deželami, ki svoje ljudske učitelje-vzgojitelje prebito slabo plačuje. Vem, da se mi bode oporekalo: „dežela je revna in ne more več dati!“ Res je to! A pomisliti je treba, da so nekatere druge kronovine še revnejše od naše in vendar svoje učitelje veliko bolje za njihov velik trud plačujejo, kakor pa pri nas. Mari smemo učitelju in vzgojitelju nežne mladine, ki mu je izročena kot drag biser v varstvo, v zlo šteti, ako pri njem ne opazimo tistega navdušenja za poklic, kojega ravno on pri svojem trudopolnem poslu največ potrebuje? Ali ni on, kot prvi in najboljši svetovalec naroda v vsakem oziru pomilovanja vreden, ko ga vidimo, kako se mora boriti za „ta ljubi vsakdanji kruhek“, če hoče svojo rodbino pošteno in stanu, kojemu služi, primerno preživeti? Pri nobenem izobraženem stanu materijelno stanje ni tako na slabem (!) kakor ravno pri učiteljskem. — Postava od 14. maja 1869. l. sicer pravi: „Najmanjši (minimalni) prejemki, izpod katerih ne sme nobena šolska občina na niže iti, naj bodo odmerjeni tako, da učitelji, ne primorani truditi se s postranskimi deli, (če bi jih le kaj bilo! Opazka pis.) lahko vso svojo moč na svoj poklic obračajo, in da je učiteljem še tudi mogoče svojo rodovino živiti primerno okolnostim dotičnega kraja.“ Za Boga, je li mogoče po večih krajih, kjer je velika draginja, s 400 ali 500 gld. letne plače brez prostega stanovanja primerno svojo rodbino živiti? Uradniki, imajoči visoke plače, tarnajo, da ne morejo živeti. Kako bode li ubogi učitelj izhajal, — z rodovino?

Ni čuda tedaj, da se ravno ta stan, ki zasluži v družbi človeški največ pozornosti in spoštovanja, še vedno tako neusmiljeno prezira! Tudi ne smemo učitelju zameriti, ako ni vedno učiteljskemu stanu primerno opravljen; vsaj mu ni moč od borih, krvavo zasluženih krajcarjev vedno lepe obleke kupovati... Kako se naš stan tudi v družbah v kot potiska, — le tisti vé, ki sam skuša. Vsak bolje plačan uradnik te nekako po strani čez ramo gleda, mislé: kaj si neki ti proti meni, ki imaš tako majheno plačo! Vsaj je znano, da se ljudje klasificirajo le po dohodkih in premoženji. Ali ni to žalostna prikazen ob času naobraženega in koncu bližajočega se 19. stoletja?!

Ker je ravno učiteljski stan, kar se tiče dohodkov jako na slabem, je pisatelj tetr vrstic pred nekoliko dnevi razposlal dopisnice svojim kolegom na vse kraje, v kojih jih prosi in roti, naj vsi in povsodi napravijo na slavni deželni zbor „peticije“ za zboljšanje slabega in v resnici žalostnega stanja, če ne vsi, vsaj tisti, ki nimajo prostega stanovanja. Menil sem, da bodo to podjetje tovariši moji z veseljem pozdravili. Toda motil sem se. Nekateri mi pišejo: „Nemam časa, obrni se do družega!“ Drugi se boji zamere, — ne vem čemu? To je vendar lepo in hvalevredno, ako se za svoje pravice na pravem mestu potegujemo! Tu naj tudi omenim, kar mi je jako ljub in izvrsten prijatelj in tovariš pisal; on pravi, da se boji, ker bi to utegnulo mej učitelji kako „opozicijo“ napraviti. Vse mogoče, ker menda pri nobenem stanu ni toliko nerazumnosti in... kakor ravno pri našem. V svesti sem si pa vendar, da niti jeden pravi tovariš ne bode nasprotoval tej, po vsem opravičenej želji, — tem manj, ker se potegujem za vse učitelje brez razločka na različnost šol.

Učitelji jednorazrednic pa lahko z jednako pravico napravijo prošnjo za „funkcijsko doklado“, kajti to že uživajo tudi po družih deželah. Mislim, da bodo tudi v tem vsi jedini in drug družega podpirali. — Tiste pa, ki menijo, da bode ves ta trud zaman, opozarjam na svetopisemske besede: „Kdor trka se mu odpre, in kdor prosi, se mu bode dalo.“ Vsaj vemo, da smo vse, kar imamo, le s prošnjami pridobili. To sem napisal v ta namen, da bi se učitelji pri lešnih okrajnih učiteljskih skupščinah jeli kaj gibati. Potrebno je, da se vsi brez razločka oglasimo za zboljšanje svojega slabega in žalostnega stanja. Mislim, da moj glas ne bo glas vpijočega v puščavi. — Ako kdo tega ne utegne storiti, naj odda to nalogo družemu; saj je to v interesu vseh!

R—r.

Domače stvari.

— (Presvetli cesar) pripelje se v 7. dan t. m. v Pulj in bode 8. in 9. ostal v Fasani.

— (Deželne sodnije predsednik g. Kapretz) odpeljal se je v Gradec, kjer danes priseže.

— (Lojalnost!) Na vrtu kazine Ljubljanske je povodom neke veselice razobešena velika črnorudeče-zolta zastava in sicer zaradi takta tako, da je velikonemška zastava v sredi, mali cesarski zastavi pa na straneh. Zakaj so neki pozabili na „pickelhaubo“?

— (Gledališni vlak iz Zagreba v Prago) odpelje se v 1. dan avgusta iz Zagreba in dospje 3. dan avgusta dopoldne v Prago. 4. avgusta bode slovesna predstava v narodnem gledališči. Predstavljala se bode jedna izmed novih českih oper. Voznina v Prago in nazaj stane za 2. razred 36 gld. 36 kr., za 3. razred pa 24 gld. 40 kr. Kdor se hoče udeležiti naj se do 10. t. m. oglasi pri „Českej besedi“ v Zagrebu.

— („Kresa“) 7. številka ima naslednjo vsebino: Kmetski triumvirat. (Historičen roman.) Spisal Anton Koder. (Dalje.) — Mrtvemu ptiču. A. Funtek. — Narodne pesni. Iz predvorske fare. Nabral Mat. Valjavec. — Po dolgih letih. Slika. Spisal M. Tonejec-Samostal. — Narodno blago s Štajerskega. Zapisal Jos. Freuensfeld. (Konec.) — Narodne pripovedke. Priobčuje Mat. Valjavec. (Dalje.) — Svetovni pomen Sibirije. Spisal Iv. Verhovec. (Konec.) — O novejšem bolgarskem slovstvu. Spisal A. Bezenšek. — Smetljivost žita. Spisal M. Cilenšek. — O kresnicah in njihovem svetlikanju. Spisal I. Koprivnik. — Odprto pismo. — Poročilo o hrvatske knjizevnosti. Spisuje I. Steklasa. — Drobnosti. „Kres“ velja za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

— (Občno delavsko podporno društvo) snuje se v Ljubljani. Člani začasnega odbora gg. I. Baumgartner, Mihael Pakič, Albert Samassa in Viljem Tönnies so v 28. dan m. m. povabili več obrtnikov in prijateljev dobredelnih naprav v sejo, pri kateri se je določil pravec temu društvu, ki bi imelo smoter, zjediniti vsa že obstoječa jednaka društva v jedno, katero bi potem imelo več denarja na razpolaganje tedaj tudi laglje in izdatno podpiralo delavce v slučajih boleznih in nesreče. Društvo je po izpovedbi ustanoviteljev izključno dobredelno in se ne peča s politikom, zaradi tega je vsako vprašanje o stranki in narodnosti že naprej zabranjeno.

— (Slovensko delavsko pevsko društvo „Slavec“) bode imelo prihodnjo nedeljo 6. t. m. popoldne ob 2. uri v gostilni g. Ferlinca „Pri Zvezdi“ svoj I. redni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. Vsprejem in uplačevanje novo ustopivših članov. 2. Nagovor. 3. Društvene vesti sedanjega osnovalnega odbora. 4. Poročilo blagajničarja. 5. Volitev odbora. 6. Razni nasveti. — K temu zborovanju vabi vse čast. sodruge in prijatelje petja osnovalni odbor.

— (Iz Ptujca) se nam 1. t. m. piše: Dnó 6. t. m. na dan sv. Cirila in Metoda bode v tukajšnji slovenske cerkvi sv. Petra in Pavla na čast slovanskima apostoloma slovesna velika maša, pri kateri pojo tukajšnje čitalnične pevke in pevci. Nadejati se je, da se narodni krogi te maše v mnogobrojnem številu udeležijo.

— (V Cerovem) osnovala se je „Slovenska čitalnica“, ki šteje že nad 60 članov.

— (Hudodelstva ropa) zatožen je bil 30. m. m. Vincencij Cegnar, po domače Knedelnov, 20 let star iz Drulovke, pri Kranji. 19. marca t. l. pili so v gostilnici v Laborah zatoženi Vincencij Cegnar, Fran Šifrer in Pfeifer. Zatoženec imel je na klobuku tri peresa racmanove in Šifrer ga vpraša, če mu jih proda. Pobotala sta za 6 kr. Potem kažeta Šifrer in Pfeifer drug družemu svoje žepne ure, na kar sta zatoženec in Pfeifer ostavila gostilnico. Pfeifer se je odločil od Cegnarja, slednji pa, ki je srečal svojega očeta, ki mu je rekel, da ni treba hoditi v Kranj, gre z očetom v Drulovko. Mej potjo gredoč memo stražnice Rudolfove železnice, zapusti zatoženec očeta in ide v stražnico, kjer je stražnik Tavčar neopravičeno točil žganje. Ob jednem prišel je Pfeifer tudi v stražnico ter so potem skupaj žganje pili. Čez nekaj časa gresta proti stražnici sinu stražnika Tavčarja in dijaku II. gimnazijalnega razreda Kajetanu Pogačnik. Blizu stražnice jih doide proti 7. uri zvečer, F. Šifrer in vpraša, ali je tu pravi pot na Breg, kar mu potrdita. Na to ustopita v stražnico in povesta, da je od zunaj mož vprašal za pot

na Breg. Precej odide zatoženec iz stražnice in vrže za Šifrerjem pest peska in kamenja. Cegnar potem zagleda malo sekuro, ki je ležala v veži, jo pobere in teče za Šifrerjem, sinu stražnika Tavčarja in dijaku Pogačnik pa za njim, gledat kaj bode storil. Cegnar je začel z ušesom sekire po hrbtu biti Šifrerja, a ko zagleda fanta, zavpije nad njima: „Otroci nazaj!“ na kar sta fanta zbežala in tekla v stražnico, povedat, kaj se godi. Zatoženi Cegnar potolkel je potem Šifrerja na tla, ga vrgel v jarek, kjer je še bil po njem tako dolgo, da je bil Šifrer blizu nezavesti, na kar ga je Cegnar oropal, ter mu vzel uro z verižico, mošnjo z 4 gld. nov nož in jedno ruho. Cegnar se potem vrne v stražnico. Stražnik Tavčar, ki je stopil ravno iz stražnice, ker je imel pridržati vlak, je videl Šifrerja, ki je v grabnu ležal, šel k njemu in pripeljal ga v stražnico, kjer se je nekoliko odpočil in začel tožiti, da ga je Cegnar oropal in da je izgubil pri tem svoj klobuk. Cegnaru so potem vsi očitali, da je ropal; on je pa to odločno zanikal in rekel, da on ni storil nobenemu ničesar, njemu pa tudi nobeden nič. Šli so potem vsi iz stražnice iskat klobuk, iskali dolgo, a ničesar našli. Ko so se vrnili v stražnico in povedali, da ne morejo najti klobuka, ponudi se Cegnar, da ga gre on iskat, odide in pride kmalo s Šifrerjevim klobukom, na katerem so pa manjkala racmanova peresa. Šifrer je rop naznanil žandarjem, in ko so žandarji v Drulovki preiskali stanovanje zatoženca veso našli ne ure, ne denarja pač pa racmanova peresa, katera je bil Cegnar Šifrerju za 6 kr. prodal. Cegnar pri obravnavi vse odločno taji, a priče natanko dokažejo rop. Drulovski župan označi Cegnarja kot jako nevarnega človeka. Porotniki (načelnik Anton Klein) so jim stavljeno vprašanje jednoglasno potrdili in Vincencij Cegnar bil je obsojen na pet let teške ječe, poostrene vsaki mesec s postom in vsacega leta 19. marca s trdim ležiščem in tamnico. Predsednik izjavi, da se kazni zategadelj ni višje odmerila, ker Cegnar še ni bil 20 let star, ko je izvršil rop.

— („Avstrijsko-ogerska država z besedo in podobo.“) Tako imenovalo se bode delo književno, katero se sedaj pripravlja in spisuje avstrijskemu svetu v posebno veselje in slavo, kajti v njem bode opisano naše cesarstvo po vseh svojih lastnostih in svojstvih, a to z najboljšo našo močjo, ki se kaže v najboljših pisateljih in umetnikih sedanjega dobe, in z isto veličastnostjo, katera prihaja iz vladarske rodbine v njene podložnike. Sam naš cesarjevič Rudolf je visoki poroditelj tega velikanškega podjetja, on sam je vodi in nam pridobiva vsestranskih simpatij in najodličnejših sotrudnikov v državi, — poročta dovolj, da bode ta knjiga cvet sedanjega dušnega delovanja v Avstriji, a tudi v mejnarodnem slovstvu sijajna prikazen. Avstrijskemu državljanu pa bode še posebe v tej ponosobudni knjigi opisana in v slikah predočevana njegova lepa starodavna domovina s svojimi raznimi krepkimi narodi. Po „uvodu“ in po razložbi namena, ki ga delo ima, zvrstil se bode v prvem zvezku občen popis države, nje zgodovinski razvoj, nje ustava in uprava. V I. oddelku bodo na to popisane kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru; v II. oddelku ogerske dežele; v III. oddelku pa okupovane dežele, vse to v mnogih snopičih. Poslednji zvezek bode obsegal imenik sotrudnikov, vrsto virov in o vzajemnem vplivanju posamičnih članov monarhije z ozirom na omiko in gospodarstvo; dalje, kaj da veže posamične člane, torej o dinastiji, vojni in skupnih interesih; potem o poklici države doma in na tujem; konečno o stališči države. O vsakem narodu bode razprava glede jezika njegovega, njegove zgodovine, znanosti, umetnosti in pesnije, zlasti narodne ter glasbe, glede narodnih običajev in narodnega gospodarstva. Po tem ogromnem načrtu se že krepko napreduje. Pred kratkim imenoval je cesarjevič Rudolf može, ki bodo poročali o raznolični tvarini za to patrijotično delo, tako za zgodovino Arnetha, za etnografstvo Andrian-Werburga, za topografstvo Beckerja, za glasbo Hanslicka, za naravoznanstvo Hauerja, za slovansko jezikoslovje našega Miklošiča, za obrazovne umetelnosti Lützowa, za umeteljno in domačo obrtnost Falkeja, za opisovanje krajev in ljudij v vzhodnih planinah Nordmanna, za narodno gospodarstvo in statistiko Neumann-Spallarta, za zidarstvo Schmidta in Streita, za nemško slovstvo Weilena in za antropologijo Gundacka, za Wurmbranda. Izbrani so tudi že sotrudniki prvih in drugi zvezek (Uvod ter Niže-Avstrijsko); sam cesarjevič bode za njo pisal daljše sestavke. Sedaj se

